

A.J. Ernststraat 55
P.O. Box 7984
1008 AD Amsterdam, the Netherlands
T +31 20 301 03 01
F +31 20 301 03 02
E g.smit@nivra.nl
I www.nivra.nl

Commissie Justitie
Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Datum	Onderwerp	Referentie	Bijlage(n)	Doorkiesnummer
23 mei 2006	Wet tuchtrecht accountants	GS/AK		T 020-3010382 F 020-3010302

Geachte mevrouw, heer,

Inleiding

Op 24 april 2006 heeft de Minister van Justitie gereageerd op het verslag van de Commissie Justitie met betrekking tot het voorstel inzake de Wet tuchtrecht accountants (WTRA), kamerstuk 30 397 nummer 6, met daarbij gaand een nota van wijziging, nummer 7.

Het Koninklijk NIVRA heeft zich via verschillende kanalen uitgesproken voor handhaving van het huidige tuchtrecht. Noch uit de praktijk van het bestaande tuchtrecht, noch uit de beantwoording van de minister, blijkt dat het huidige tuchtrecht faalt. De noodzaak tot aanpassing komt, zo verstaan wij de minister, dan ook voort uit de behoefte het tuchtrecht beter in overeenstemming te brengen met een specifieke visie van de Minister op het accountantsberoep. De minister legt nadruk op het feit dat in het huidige tuchtrecht allerhande zaken aan de tuchtrechter worden voorgelegd, naast zaken die betrekking hebben op de wettelijke controle. De voorstellen van de minister hebben, in overeenstemming met die constatering, tot waarschijnlijk resultaat dat hoofdzakelijk werkzaamheden in het kader van de wettelijke controlefunctie onder het tuchtrecht zullen vallen, terwijl overige zaken onder het klachtrecht worden gebracht.

In de motie Van Baalen c.s., van 26 maart 2002 (kamerstuk 28 090 nummer 3) heeft uw Kamer zich uitgesproken voor een brede waarborging van het kwaliteitsniveau van de werkzaamheden van accountants en voor de handhaving van de bestaande titelbescherming. De motie benadrukt dat het belang van vertrouwen in de werkzaamheden van accountants niet alleen de certificerende functie van de accountant betreft. In de memorie van toelichting bij de Wet toezicht accountantsorganisaties verwijst de Minister van Financiën naar deze motie en onderschrijft de wens van de regering om de bedoelingen van de motie in genoemde wet tot hun recht te laten komen. Wij menen dat de opvatting over het tuchtrecht die door de Minister van Justitie naar voren wordt gebracht in het kader van de WTRA voorbij gaat aan de handhaving van de kwaliteit van het brede accountantsberoep maar daarentegen zich richt op de smallere wettelijke controlefunctie. Anderzijds nemen wij aan dat de Minister van Justitie net als de Minister van Financiën op basis van de visie zoals neergelegd in de motie Van Baalen c.s. de voorgestelde wetgeving wil inrichten. In de mogelijkheid klachten van het klachtrecht door te geleiden naar het tuchtrecht herkennen we de intentie het tuchtrecht niet uitsluitend te richten

op de wettelijke controletaak, maar ook het belang van de kwaliteit van het accountantsberoep tuchtrechterlijk in te bedden.

Wil de WTRA enerzijds het tuchtrecht primair beperken tot de wettelijke controlefunctie van de accountant en anderzijds uitvoering geven aan de wens van uw Kamer het kwaliteitsniveau van het accountantsberoep in haar breedte te borgen, dan is de kwaliteit van het in de WTRA geïntroduceerde klachtrecht van belang, alsook de verbinding die tussen klachtrecht en tuchtrecht wordt gelegd. Ook na de reactie van de Minister op het verslag van uw commissie blijven, naar onze visie, enkele fundamentele zaken onbeantwoord.

Sancties in het klachtrecht

Het klachtrecht zoals geïntroduceerd in de WTRA is gericht op het oplossen van geschillen tussen een accountant en een derde. Het bevat dan ook geen sanctiemogelijkheden. De Minister noemt dit expliciet en hij geeft hierbij aan dat de sanctionerende taak bij de accountantskamer, waar het tuchtrecht wordt belegd, hoort. Op zichzelf lijkt ons dit een juiste visie op klachtrecht en tuchtrecht, maar het gevolg in deze concrete situatie is dat het doel de kwaliteit van het brede accountantsberoep te borgen ernstig wordt gehinderd. Onder de WTRA zal weliswaar de mogelijkheid bestaan een casus van het klachtrecht over te brengen naar het tuchtrecht indien daar aanleiding voor bestaat, maar dit lijkt ons een onnodig lange en complexe weg. Zou de ervaring leren dat een groot deel van de huidige zaken die voor de tuchtrechter worden gebracht onder de WTRA niet naar het tuchtrecht zouden worden gebracht, dan zou het klachtrecht zoals de WTRA dit inricht effectief kunnen zijn. Wij hebben echter de stellige overtuiging dat het overgrote deel van de tuchtzaken op dit moment valt onder de voorwaarden van artikel 22 lid 3 van de WTRA, en dus voor doorgeleiding naar het tuchtrecht in aanmerking komt.

Onafhankelijkheid van het klachtrecht

Bezien vanuit het vertrouwen van de maatschappij in de werkzaamheden van accountants dat het tuchtrecht en onder de WTRA ook het klachtrecht mede dienen te borgen is van evident belang dat niet de indruk mag ontstaan dat het klachtrecht functioneert als een filter om accountants te beschermen indien zij een misslag begaan in de beroepsuitoefening. Die indruk kan eenvoudig ontstaan als het klachtrecht niet als voldoende onafhankelijk wordt gezien.

Het huidige tuchtrecht wordt weliswaar bekostigd door de beroepsgroep, het is daarvan volledig onafhankelijk. Onder de WTRA zal naar onze mening over de onafhankelijkheid van het tuchtrecht evenmin twijfel mogelijk zijn. Bij het klachtrecht is die situatie anders. Alle leden van de klachtencommissie worden benoemd door de ledenvergaderingen van de beroepsorganisaties, alleen in geval van de voorzitter met instemming van de Minister. Zelfs al is het klachtrecht met waarborgen omgeven die de onafhankelijkheid moeten garanderen, de indruk die naar wij vrezen te zeer gewekt zal worden is dat klachten "onder vrienden" worden afgedaan. Terecht of niet, als die indruk eenmaal ontstaat, verliest het klachtrecht haar betekenis in het borgen van het vertrouwen van de maatschappij in de werkzaamheden van de accountant in brede zin.

Hoger beroep

Het klachtrecht kent geen beroepsmogelijkheden. De beoogde laagdrempeligheid voor de klager wordt hierdoor, bij afwijzing van diens klacht teniet gedaan. De klager is in dat geval immers aangewezen op een civielrechtelijke gang. Geredeneerd vanuit het vertrouwen in het accountantsberoep zien wij een groter probleem. Immers, indien een klacht wordt afgewezen, en doorgeleiding naar het tuchtrecht vindt niet plaats, en in een civiele procedure komt wel het onrechtmatig handelen van de accountant in kwestie vast te staan, dan zal niet alsnog een doorgeleiding naar het tuchtrecht plaatsvinden. In de huidige situatie doet dit probleem zich niet voor, de klacht wordt nu immers van begin tot eind tuchtrechterlijk behandeld.

Rol van de voorzitter

In artikel 22 van de WTRA wordt aan de voorzitters van NIVRA en NOvAA de mogelijkheid geboden om klachten, ongeacht het oordeel van de klachtencommissie, door te geleiden naar het tuchtrecht. De klachtencommissie kan daar ook zelf om verzoeken. In het huidige tuchtrecht worden klachten behandeld die een schending inhouden van de Gedrags en Beroepsregels Accountants (GBRA) van beide beroepsorganisaties. Deze GBRA zijn door beide beroepsorganisaties bij verordening aan de leden voorgeschreven. Door het gestelde in artikel 22 van de WTRA kan dus iedere klacht die nu in het tuchtrecht wordt behandeld, ook onder de WTRA in het tuchtrecht worden gebracht. Het fundamentele verschil is dat niet de klager, maar de voorzitter van NIVRA of NOvAA hierover beslist. Deze voorzitter is, gezien vanuit de positie van een klager, moeilijk als onafhankelijk te beschouwen. Daar staat tegenover dat, zoals eerder aangegeven, naar onze overtuiging de voorzitter in de meerderheid van de gevallen tot doorgeleiding zou moeten beslissen. De effectiviteit van de klaarblijkelijk door de Minister beoogde filterende werking van het klachtrecht valt dan ook te betwisten, terwijl wel minstens de schijn dat een partijdige voorzitter accountants de hand boven het hoofd kan houden in het systeem wordt gebouwd. De voorzitter van de beroepsorganisatie zit hierdoor in een principieel onjuiste positie: ofwel hij moet klachten inhoudelijk beoordelen en dus treden in de competentie van de rechter, ofwel hij waarborgt de onafhankelijke beoordeling van tuchtklachten en geleidt alle klachten die voldoen aan de eisen van artikel 22 lid 3 WTRA naar het tuchtrecht.

Praktisch is ons onduidelijk hoe de rol van de voorzitter van de beroepsorganisatie moet worden ingevuld bij doorgeleiding van een klacht naar het tuchtrecht. Welke betekenis moet worden gehecht aan het behandelen van een klacht "als ware deze afkomstig van de voorzitter"? Wordt de voorzitter partij? Welke is precies diens procespositie, en hoe wordt de beroepsorganisatie geacht daar praktisch invulling aan te geven? Waarom is het nodig de klacht als afkomstig van de voorzitter te beschouwen en wordt niet geregeld dat de accountantskamer ambtshalve de behandeling van de klacht kan voortzetten?

Vergelijkbare beroepsgroepen

Tenslotte willen wij wijzen op de overeenkomstige behandeling van het tuchtrecht voor andere beroepen, zoals notarissen en advocaten. De Minister spreekt het vermoeden uit dat beroepsgroepen, zoals de accountants, aan tuchtrecht een zekere status ontleen. Hoewel de Minister zonder twijfel terecht vermoedt dat het tuchtrecht door sommigen wordt gezien als statussymbool, is dat voor het NIVRA nooit de overweging geweest bij het maken van een vergelijking met andere beroepsgroepen. Dit zou ook weinig zin hebben, aangezien de vergelijking gemaakt wordt met beroepsgroepen waarmee de accountant zelden of nooit in concurrentie treedt.

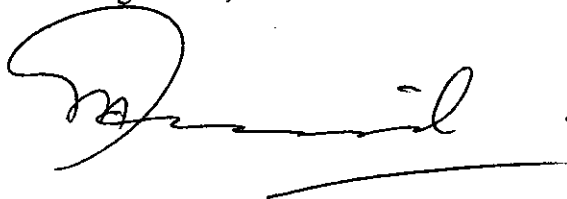
De vergelijking is wel relevant in die zin, dat het maatschappelijke vertrouwen in bijvoorbeeld advocaten, notarissen en accountants, niet of niet alleen een specifieke wettelijk gereguleerde functie betreft, maar het beroep. Ter illustratie: als een notaris medewerking verleent aan de trekking van een loterij dan doet hij dat niet uit hoofde van een wettelijke functie, maar op basis van het maatschappelijke vertrouwen in het beroep van de notaris. De Minister spreekt onzes inziens terecht van *vertrouwensberoepen* en niet van *vertrouwensfuncties*. Nu de Minister in zijn formuleringen te kennen geeft aan te sluiten bij de uitspraken van uw Kamer, van de Minister van Financiën, en overigens bij de visie van de beide beroepsorganisaties, namelijk dat bij accountants, net als bijvoorbeeld bij notarissen en advocaten, het vertrouwen van de maatschappij in deze beroepen borging verdient, zijn wij van mening dat het tuchtrecht dat hiervoor een belangrijk middel is, vergelijkbaar dient te worden opgebouwd. Dat evidente verschillen tussen de beroepen aanleiding zijn voor verschil in uitwerking van het tuchtrecht, zoals de Minister stelt, lijkt ons daarbij vanzelfsprekend.

Conclusie

Het NIVRA constateert dat het huidige tuchtrecht beantwoordt aan de gerechtvaardigde verwachtingen van het maatschappelijk verkeer en bijdraagt aan het door de wetgever gewenste vertrouwen in de kwaliteit van de beroepsuitoefening. Voor zover de Minister met de WTRA beoogt een principieel juridisch zuiverder scheiding van klachtrecht en tuchtrecht tot stand te brengen kunnen wij dat principe volgen, hoewel we van overtuiging zijn dat het praktische effect beperkt is, aangezien de overgrote meerderheid van de huidige tuchtklachten ook onder de WTRA, alleen nu na behandeling als klacht, onder het tuchtrecht thuis horen. Wij menen echter dat de WTRA in haar huidige vorm in essentie is gericht op een heroriëntatie van het tuchtrecht van het accountantsberoep naar de wettelijke controlefunctie en dat dit effect vervolgens wordt opgeheven door een principieel en procedureel onduidelijke procespositie voor de voorzitters van beide beroepsorganisaties te creëren. Als om principiële juridische redenen een herinrichting van het tuchtrecht wenselijk is, dan ligt het naar onze mening voor de hand om die herinrichting voor alle vertrouwensberoepen gezamenlijk vorm te geven. Een acute inhoudelijke reden om het tuchtrecht voor accountants aan te passen ontbreekt. Indien de Minister of uw Kamer van mening zijn dat het tuchtrecht voor accountants met voorrang dient te worden aangepast, dan vragen wij uw aandacht voor de inhoudelijke vragen en opmerkingen die wij in deze brief gesteld hebben.

Wij hopen u met deze brief voldoende te hebben geïnformeerd over de visie van het NIVRA op de WTRA en de reactie van de Minister van Justitie op de behandeling in uw commissie van dit wetsvoorstel. Vanzelfsprekend willen wij graag onze standpunten nader toelichten.

Hoogachtend,

A handwritten signature in black ink, consisting of a large, stylized initial 'M' followed by a long, horizontal stroke that ends in a small dot.